

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Лъчезар Василев Димитров, доктор

НСА „Васил Левски“ – София

Председател Научното жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ обявен в Д.В. брой 23 от 27.03.2015г.; Заповед №ЗП - 1078/19.05.2015г. на Ректора на НСА „Васил Левски“.

Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, Специалност „Лека атлетика“, за нуждите на Катедра „Лека атлетика“.

I. ДАННИ ЗА КОНКУРСА

Конкурсът за академичната длъжност „професор“ е обявен в съответствие със ЗРАСРБ в Д.В. бр. 23 от 27.03.2015г.; Заповед №ЗП - 1078/19.05.2015г. и решение на Научния съвет на НСА „Васил Левски“ от 14.05.2015г., протокол №25. В него участва само един кандидат доц. Марин Георгиев Гъдев, Д Н. От цялостния преглед на документацията по откриване и провеждане на този конкурс считаме, че всички изисквания на ЗРАСРБ и правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НСА са спазени.

II. ДАННИ ЗА КАНДИТАТА

Доц. Марин Гъдев е роден на 17.11.1958г. От 1981-1985г. е студент във ВИФ „Г. Димитров“, като завършва две специалности (треньор по лека атлетика и учител по физическо възпитание). В периода 1986-1989г. е редовен аспирант към катедра „Лека атлетика“. От декември 1989г. е назначен за щатен асистент в катедрата. През 1995г. ВАК му присъжда ОНС –

„доктор“ и 1999г. научното звание „доцент“. В 2010г. завършва курс за треньор по футбол към ТШФ при БФС и притежава УЕФА „А“ – лиценз. През 2014г. успешно защитава голяма докторска дисертация на тема: „Теоретични основи и методико-технологични аспекти на неспецифичната кондиционна подготовка в детско-юношеския футбол“

Паралелно в работата си като преподавател има впечатляващи постижения (27 години), като кондиционен и помощник треньор и методист в различни спортни дисциплини на клубни и национални отбори у нас и в чужбина, както следва:

1. Н.О. тенис на маса 1986-1990г.
2. Н.О. бадминтон 1991-1992г.
3. ПФК „Левски“ Кюстендил 1994-1995г.
4. ПФК „Миньор“ Перник 1997-1998г.
5. ДЮШ – ПФК ЦСКА гр. София – 1999- 2005г.
6. Н.О футбол – мъже 2004-2006г.
7. ПФК ЦСКА 2005-2006г. – Държавен шампион.
8. ЖФК „Росианка“ и Н.О на Русия – жени – 2007- 2008г.
9. ПФК „Литекс“ Ловеч 2009- 2010г. – Държавен шампион.
10. ПФК „Севастопол“ Украйна – 2011г.
11. ПФК „Татран“ – Словакия – 2012г.

Участвал е в подготовката и реализацията на четири образователни и три научно–изследователски проекта. Бил е научен ръководител на двама успешно защитили докторанти и ръководи в момента нови двама докторанти. Подготвил е общо 13 рецензии на дисертации, статии и доклади и автореферати. Участвал е в създаването на две нови бакалавърски и магистърски програми.

Бил е член на АС на НСА „Васил Левски“ 2000-2006г., на ФС на педагогическия факултет 2009-20013г., на Експертния съвет по научна и международна дейност 2004-2006г.

III. ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

Научната продукция, с която доц. М. Гъдев участва в конкурса за академичната длъжност „професор“ включва общо 43 труда, които подлежат на рецензиране както следва:

1. Монографии – 2бр.
2. Учебници, раздели от учебници, учебни ръководства и помагала - 2бр.
3. Научни статии и доклади в списания и сборници от научни конференции – 39бр.

От тях издадени в България – 30. Издадени в чужбина - 9, от които 8 броя с импакт фактор.

Всички посочени трудове са създадени и публикувани след получаване на научното звание „доцент“ от Марин Гъдев.

Видно е от така представените публикации, че доц. М. Гъдев е самостоятелен автор в 13 броя, и е първи автор в 11 от тях. В останалите е част от авторски колективи.

Като цяло за подготовката и реализацията на научната продукция е използван широк спектър на научното познание в различни спортни дисциплини, на целенасочена изследователска, експериментална и приложна работа, като е показан много добър академичен стил и изказ. Цялостната методико-практическа изследователска и публицистична дейност на доц. М. Гъдев издига нивото на обучението, тренировъчната и състезателна дейност в различните етапи в процеса на спортната подготовка на лекоатлети,

футболисти, тенисисти, хокеисти и баскетболисти. Авторските разработки на доц. М. Гъдев са цитирани 35 пъти в дисертационни трудове, дипломни работи, учебници, книги и списания.

С висока стойност е монографичния труд „Техника на гладкото спринтово бягане“ с обем от 176 печатни страници. Авторът е проучил и анализирал постиженията в гладкото спринтово бягане на най-добрите мъже и жени в света и у нас. Отделено е място за същността на спортната техника и личната позиция на автора в тази дисциплина от леката атлетика. Изведени са показателите, разкриващи характеристиките на основните спринтови дисциплини по отношение на скоростта на бягане и факторите, които определят изменението на скоростта по състезателното разстояние. Авторът предлага нова класификация на спортната техника, чрез частична актуализация на стандартната систематика.

Анализирани са специфичните особености на техниката на позициите на ниския старт, стартирането и бягане при ускоряване, бягането с максимална скорост при бягане по права и завой. Направен е и анатомичен анализ свързан с характеристики на цикличния елемент, бегова крачка при стартирането, стартовото ускорение и бягането с максимална скорост. Авторът е адаптирал класическата методическа последователност при техническата подготовка на спринтьорите с неговото частично ревизиране на класификационната структура на техниката в гладкото спринтово бягане. Монографията включва и разнообразни оригинални модели и методи за контрол и аспектите на тяхното приложение.

Вторият монографичен труд „Синергетично- концептуален модел на кондиционната подготовка във футбола“ с обем от 120 печатни страници има фундаментален арактер за практическата работа в тази насока“.

Авторът базирайки се на фундаменталните закони и концепции представя синергетичен концептуален модел, за неспецифичната кондиционна подготовка във футбола, за преобразуване на двигателните качества в двигателни способности. Този теоретичен модел е принос и новост за теорията в системата (процеса) за спортна подготовка във футбола.

Доц. М. Гъдев прави още четири важни обобщения за теорията и практиката като:

1. Дефинира двете основни фази на кондиционната подготовка (базово морфофункционална фаза на синтезиране и развитие на двигателните качества и специално моделирана фаза на синтезиране и развитие на двигателните способности).
2. Разкрива ролята на двигателните способности като фаза в процеса на преобразуване на двигателните качества в умения и навици.
3. Изведена е теоретична обосновка на категории и понятия на кондиционната подготовка във футбола като: същност на кондиционната подготовка, състав и същност на основните двигателни способности (специални скоростно-силови, скоростно-стартово ускорителни и максимални, специална издръжливост – скоростна и силова, специалния координационен синергизъм и тяхната същност).
4. Същност на двигателния координационен синергизъм, (съгласуваност и съвместно действие за постигане на определена цел.)

Авторът дефинира и определя категорията координационна способност и посочва нейните две основни действия: съгласуваност (координация) и съвместно действие (синергизъм).

Реално за футболната практика се посочват основни подходи за типови тренировки, тренировъчни занимания, чрез средствата и методите на неспецифичната кондиционна подготовка.

Обобщено можем да определим този труд като основополагащ за оптимизирането на методиката за преобразуването на двигателните качества в способности и като цяло на кондиционната подготовка във футбола. Това повишава интензивността на тренировъчния процес на базата на координационния синергизъм за проявление на двигателните способности. Този практически качествен подход е свързан с развитието и достигане на така наречения „запас от скорост“ двигателния акт, пряко свързан с ефективността на неспецифичната кондиционна подготовка във футбола.

Учебното ръководство „Основи на загряването във футбола“ с обем от 145 печатни страници е с висока практическа значимост за футболната практика.

Авторът посочва основните компоненти, характерни за процеса на загряването, видовете загрявания, времетраене и начин на регулиране на натоварването. Описани са различни подходи за регулиране на състояния при стартовите реакции, чрез загряването. Класифицират се основните средства и методи на неспецифични и специфични. Представена е структурата на стречинг системата, използвана във футбола. Дава се полезна информация за същността и статичната стречинг методика. Представено е и нагледно описание на статичен стречинг-средства (35 снимки). Изяснена е и физиологичната същност, място и роля на дихателните средства в процеса на загряване.

Втората част от този труд включва комплекси за загряване в зависимост от основните задачи на тренировката, както и за футболното състезание.

Описани и визуално онагледени са комплекси за загряване за технико-тактическите тренировки, за координационните тренировки с насоченост за бързина, скоростно-двигателни способности, скоростна издръжливост, базова и темпова издръжливост и развиване на силата. За загряването преди футболното състезание авторът освен за съдържанието и структурата на комплекса от упражнения дава и ценни съвети за организация и очертаване на полето за загряване. Предложена е и програма за лечение и профилактика на ARS синдрома (футболната болест) чрез комплекси със стречинг средства.

Доц. М. Гъдев участва в авторския колектив подготвил и издал учебника за специалистите и студентите „Лека атлетика 2014г.“

Участието му е свързано с подготовката и реализацията на следните раздели от това учебно пособие.

II. 1. Бягане на къси разстояния стр.33-47.

II. 1.1. Особености на техниката при различните дисциплини от групата на бягане на къси разстояния – стр. 47-52.

VI.2. Двигателното (физическо) качество бързина и двигателните скоростни способности като фактор на спортното постижение стр. 203-213.

Останалата част от представената научна продукция на кандидата са научни статии и доклади в списания и сборници на конференции. Те могат да се групират и обобщят в следните направления:

1. В процеса на спортната подготовка във футбола (№1,7,14,15,19,21,24,25,26,27,28,29,31,32,33,39-всичко 16 бр.)

Изследвано е съдържанието на работата за бързина при млади футболисти и възможностите за нейното оптимизиране.

Посочени са взаимовръзките на силата на удара с някои биомеханични признаци, определящи ролята на опорния крак при изпълнение на прав удар.

Изследвана е беговата подготвеност при 9-10 годишни футболисти и е изготвена нормативна база за оценката ѝ.

Изследвани и са посочени факторите и тяхната валидност за началния подбор.

Определяне възрастовите периоди в многогодишен аспект за развитие на основните видове скоростни способности във футбола.

Изследване влиянието на ефективността на отделните дълбочини на отскока върху динамичните признаци на опорната реакция за развиване на взривна сила.

Изследване, свързано с разкриване значението на отделните подходи за развиване на координационните способности при подрастващи футболисти, както и разкриване на техните корелационни взаимовръзки.

Изследване за оптимизиране на контрола и оценката на темповата издръжливост във възрастов аспект.

Изследвано е развитието на максималната произволна сила в детско-юношеския футбол на долните крайници във възрастов аспект.

Изследвани са и изведени взаимовръзките на основните двигателни способности и за оптимизиране процеса за неспецифичната кондиционна подготовка в детско-юношеския футбол.

Проведено е изследване свързано с обема и интензивността на изминатото разстояние в мачове с различно времетраене при 13-18 годишни футболисти.

2. В процеса на спортна подготовка в леката атлетика №3,6,11,17,30,34,37,38 – всичко 8 публикации.

Изследване за ролята на максималната бързина като фактор за селектиране на спринтьори.

Внедрена с компютърна програма за автоматизиран анализ на опорната реакция в спринта.

Експериментирана е тренировъчна методика за подобряване на максимална скорост чрез въздействие поотделно или заедно върху двата кинематични компонента – дължина и темп на крачката.

Изследвана е взривността на долните крайници на спринтьори и динамиката на вариативност и взаимовръзките на признаците с взривността на долните крайници, характеризиращи динамиката на опората при стартово ускорение и максимална скорост на бягане.

Проведено е изследване с анализ на количествените стойности на показателите измерени при третата крачка след старта за подготовка на критерии за оценка на спортната техника в спринтовото бягане.

3. Други изследвания и експерименти в различни спортни дисциплини, кинезитерапията, училищно и студентско физическо възпитание и теорията на спортната тренировка. № 2,4,5,8,9, 10, 12, 13, 16, 18, 20,22, 23, 35, 36 – всичко – 15 бр.
- Разработена е диагностична методика за подобряване контрола върху гръбначните изкривявания чрез съвременни методи и техника.
- Проведено е изследване на относителния регионален и локален силов и скоростно-силов потенциал при студентките от НСА.
- Изготвен е експресен тест за оценка кондицията при деца в началната училищна възраст.
- Изследвана е динамиката на пулсовата честота по време на състезание при 14-16 годишни тенисистки.
- Проведено е изследване за оптимизиране тренировъчното натоварване при усъвършенстване ударите по отскочила топка (форхенд и бекхенд) при 13-15 годишни тенисистки.
- Изследвани са взаимовръзките на скоростния и скоростно-силовия потенциал на 13-14 годишни баскетболистки.

- Изследвано е влиянието на учебния практически процес в УФ на НСА върху скоростно-силовия потенциал на студентките.
- Проучени са честота и механизма на мускулно – тендинозните увреди в ингвиналната област при футболисти и профилактиката чрез кинезитерапия.
- Подготвена е стречинг програма за профилактика на ARS-complex, (футболна болест) и възстановяване след лечение.
- Проведено е изследване за определяне на метрологичните изисквания към тримерна компютъризирана тензометрична площадка при разработване на парциални критерии за оценка на спортната техника при спортове със скоростно-силово проявление.
- Реализирано е изследване за създаване на софтуерен продукт за решаване на теоретико-приложни изисквания относно допустима неопределеност при графично представяне и разчитане на дигитализирани записи на динамични действия в спорта получени от трикомпонентна тензометрична платформа.

IV. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Представената научна продукция от доц. М. Гъдев за участие в конкурса показва реализирането по огромна по обем и разностранност изследователска и експериментална работа, високи компетенции и целенасочено обективно и почтено научно търсене.

Дългогодишният ни опит при рецензирането и оценяването на кандидата за академичната длъжност „професор“ ни позволява категорично да посочим, че в лицето на доц. Марин Гъдев, ДН имаме достоен колега за заемане на тази позиция.

Можем да обобщим следните приноси от научната му, теоретична, методико-практическа, проучвателна, изследователска и експериментална работа както следва:

1. В сферата на леката атлетика

- На основата на историческия анализ е показано развитието на гладките спринтови бягания и динамиката на рекордните постижения.
- Актуализирана е класификационната структура на техниката в гладкото спринтово бягане. Конструирана е структурата на фактора максимална скорост на бягане и са установени взаимовръзките между отделните подструктури.
- Разкрита е стратегията на развиване на основните фактори на постиженията в 4 годишния олимпийски цикъл, както и взаимовръзките между тях и проявлението им при мъже и жени.
- Разкрити са взаимовръзките между скоростно-силовите способности на долните крайници и признаците в динамиката на опорната реакция в бягане на максимална скорост при спринтьори с различна квалификация. Посочени са средните стойности на кинематични признаци за фактора максимална скорост, както и промените им при различните режими и указания на бягане.
- Доказано е, че с повишаване на квалификацията на бегачите нарастват и стойностите и зависимостите между: максималната скорост и регионалният скоростно-силов потенциал във вертикалната равнина, максималната скорост с относителната сила на мускулите по задната част на бедрото, стойностите на ъгъла на докосване на опората и стойността на ъгловата скорост на маховия крак във фазата на амортизация и различията на взаимовръзките на максималната скорост с фазите на опорния период при спринтьори с различна квалификация.

- Изследвани и разкрити взаимовръзките на електромиографския признак „максимален ритъм“ на долен крайник и психологическия признак „време на цялата реакция“.
- Изведени са взаимовръзките на фактора максимална скорост с основните кинематични признаци на беговата крачка при спринтьори с различна квалификация. Доказано е, че стойностите на фактора максимална скорост се влияят значително повече от дължината на крачката отколкото от темпа на крачката и че с повишаване на максималната скорост може да се реализира чрез избирателно въздействие върху единия или едновременно върху кинематичните компоненти (темп и дължина на крачката).

2. В сферата на футбола

- Представена е нова авторска концепция за развиване и преобразуване на двигателните качества в двигателни способности чрез синергетичния подход. Конструиран е синергетично-концептуален модел на неспецифичната кондиционна подготовка във футбола на основание развитието на автономната динамична система с информационно поведение.
- Изследвания за ролята и мястото на двигателните способности, като фаза в процеса на развиване и преобразуване на двигателните качества до двигателни умения и навици.
- Определени са основни категории и понятия за неспецифичната кондиционна подготовка във футбола, както и на същността на „двигателен координационен синергизъм“, като събирателно понятие на действията съгласуваност и съвместно действие за постигане на двигателна цел.

- Определен е профила на състава на основните двигателни качества и способности на кондиционната подготовка. Разкрита е динамиката на стойностите характеризиращи бифуркационната зона за проява на основните двигателни качества и процентният им прираст във възрастов аспект. Посочени са благоприятните възрастови периоди за развитие на двигателните качества в зоната на бифуркация при многогодишната подготовка в ДЮФ.
- Изследвани са структурните взаимовръзки на двигателните способности в зоната на разширяване от специално моделираната фаза. Разкрита е динамиката на стойностите, характеризиращи специалните двигателни способности и процентния прираст във възрастов аспект. Посочени са по години благоприятните възрастови периоди в развитието на основните двигателни способности в зоната на „разширяване“ в многогодишния цикъл на подготовка в ДЮФ.
- Доказана е вариетивността и посоката на промяната при използване на плиометричния метод с различните задачи при реализацията. Изследвана е динамиката на базата на целесъобразността на динамичните признаци при използване на специални скокови средства за развиване на скоростно-силовите способности.
- Изследвана и анализирана е двигателната дейност (обем, интензивност) диференцирано входа на официалните срещи от ДЮФ с различно времетраене.
- В следствие експеримент е създаден модулно-технологичен подход на планиране, програмиране и структуриране на тренировъчния процес с неспецифична кондиционна подготовка в ДЮФ.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основание на направените анализи и оценки, на представените публикации, на посочените иновации и приноси за теорията и практиката, на личностните и професионални положителни качества като преподавател, изследовател и треньор с пълна убеденост предлагаме на Уважаемото научно жури да присъди академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.6. Спорт Специалност „Лека атлетика“ за нуждите катедра „ Лека атлетика“ в НСА „Васил Левски“ на доц. Марин Георгиев Гъдев, ДН

13.07.2015г.

София

Рецензент:

проф. Лъчезар Димитров

Председател на научното жури